

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ-
СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ**

(на матеріалах Асоціації «Український національний комітет
Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine)», м. Київ)

Студента 4 курсу, 16 групи,
факультету міжнародної
торгівлі і права
спеціальності 292
«Міжнародні економічні
відносини» ОП «Міжнародний
бізнес»

Науковий керівник
доктор економічних наук,
професор

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

Юраша Родіона
Геннадійовича

підпис

Дугінець Ганна
Володимирівна

підпис

Лежетьокова Вікторія
Геннадіївна

підпис

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет міжнародної торгівлі та права Кафедра світової економіки

Спеціальність, 292 «Міжнародні економічні відносини»,
ОП «Міжнародний бізнес»

Затверджую

Зав. кафедри Дугінець Г.В.

«__» _____ 2023 р

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентіві

Юрашу Родіону Геннадійовичу

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Інформаційна підтримка діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу.

Затверджена наказом ректора від «__» _____ 20__ р. №__

2. Строк здачі студентом закінченої роботи (проекту)

23.05.2023

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту)

Дослідження визначення теоретичних та практичних аспектів інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу.

Об'єкт дослідження - відносини що виникають в процесі діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу

Предмет дослідження - теоретичні та практичні аспекти здійснення інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу.

4. Перелік графічного матеріалу – кількість рисунків - 5, таблиць – 6

5. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

6. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ МІЖНАРОДНОЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ

1.1.Сутність та значення інформаційної підтримки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу

1.2.Аналіз світової практики інформаційної підтримки бізнес-діяльності підприємств

Висновки до 1 розділу

РОЗДІЛ 2. ВДОСОКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

2.1.Стан розвитку міжнародної економічних діяльності вітчизняних підприємства

2.2.Пріоритети та напрямки розвитку інформаційної підтримки ІСС UKRAINE діяльності українських суб'єктів міжнародного бізнесу

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТ

7. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми ВКР	до 20.12.2022	
2	Узгодження плану ВКР з науковим керівником	до 10.02.2023	
3	Подача науковому керівнику на рецензування 1-го розділу ВКР	до 10.04.2023	
4	Подача науковому керівнику на рецензування 2-го розділу ВКР	до 20.05.2023	
5	Подача готової ВКР науковому керівнику	до 26.05.2023	
6	Подача готової ВКР на кафедру	до 30.05.2023	
7	Попередній захист ВКР	30.05.–10.06.2023	
8	Захист ВКР	за графіком з 13.06.2023	

8. Дата видачі завдання « _____ » _____ 20__ р.

9. Керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Дугінець Г.В. _____

10. Керівник освітньої програми

Лежешко В.Г. _____

11. Завдання прийняв до виконання студент

Юраш Родіон Геннадійович _____

12. Відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту) на тему «Інформаційна підтримка діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу», виконаної за матеріалами Асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ISS Ukraine). У роботі розглянуто проблеми та переваги інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу. Основний акцент зроблено на аналізі інструментів та методів збору, обробки та аналізу інформації, які дозволяють забезпечити ефективне прийняття управлінських рішень на основі глибокого розуміння специфіки ринків та конкурентного середовища. Визначено сутність та значення інформаційної підтримки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу, зроблено аналіз світової практики інформаційної підтримки бізнес-діяльності підприємств. Охарактеризовано стан розвитку міжнародної економічної діяльності вітчизняних підприємств. Визначено пріоритети та напрямки розвитку інформаційної підтримки ISS UKRAINE діяльності українських суб'єктів міжнародного бізнесу.

Випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого рівня та може бути рекомендована до публічного захисту.

Керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

_____ (підпис, дата)

13. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Юраша Родіона Геннадійовича може бути допущена до публічного захисту.

Керівник освітньої програми _____

(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____

(підпис, прізвище, ініціали)

«_____» _____ 202

АНОТАЦІЯ

Юраш Родіон Геннадійович. Інформаційна підтримка діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу.

Випускна кваліфікаційна робота присвячена актуальній проблемі інформаційної підтримки діяльності підприємства-суб'єктів міжнародного бізнесу.

У роботі розглянуто проблеми та переваги інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу. Основний акцент зроблено на аналізі інструментів та методів збору, обробки та аналізу інформації, які дозволяють забезпечити ефективне прийняття управлінських рішень на основі глибокого розуміння специфіки ринків та конкурентного середовища. Визначено сутність та значення інформаційної підтримки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу, зроблено аналіз світової практики інформаційної підтримки бізнес-діяльності підприємств. Охарактеризовано стан розвитку міжнародної економічної діяльності вітчизняних підприємств. Визначено пріоритети та напрямки розвитку інформаційної підтримки ICC UKRAINE діяльності українських суб'єктів міжнародного бізнесу

Ключові слова: інформаційна підтримка, міжнародний бізнес, експорт, імпорт, міжнародна підтримка.

ANNOTATION

Yurash Rodion Hennadiiovych. Information support for the activities of enterprises-subjects of international business.

The final qualification work is devoted to the actual problem of information support for the activities of enterprises-subjects of international business.

The work examines the problems and advantages of information support for the activities of enterprises-subjects of international business. The main emphasis is on the analysis of tools and methods of information collection, processing and analysis, which allow for effective management decision-making based on a deep understanding of the specifics of markets and the competitive environment. The essence and significance of information support of an enterprise subject to international business was determined, an analysis of the world practice of information support of business activities of enterprises was made. The state of development of the international economic activity of domestic enterprises is characterized. The priorities and directions for the development of ICC UKRAINE's information support for the activities of Ukrainian international business entities have been determined.

Keywords: information support, international business, export, import, international support.

ЗМІСТ

Державний торговельно-економічний університет.....	0
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПРЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ МІЖНАРОДНОЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ ..	6
1.1. Сутність та значення інформаційної підтримки підприємства- суб'єкта міжнародного бізнесу.....	6
1.2. Аналіз світової практики інформаційної підтримки бізнес-діяльності.	11
Висновки до 1 розділу.....	18
РОЗДІЛ 2. ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ..	19
2.1. Стан розвитку міжнародної економічної діяльності вітчизняних підприємств	19
2.2. Пріоритети та напрямки розвитку інформаційної підтримки ІСС UKRAINE діяльності українських суб'єктів міжнародного бізнесу	30
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	38
ДОДАТКИ	42

ВСТУП

Актуальність теми інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу зумовлена рядом факторів.

По-перше, глобалізація економіки та зростання міжнародної торгівлі призводять до збільшення кількості та різноманітності ринків, на яких працюють підприємства. Це створює необхідність у глибокому розумінні місцевих ринків, конкурентного середовища, правового регулювання та ризиків.

По-друге, швидкий розвиток інформаційних технологій та мережевого середовища створює можливості для швидкого та доступного обміну інформацією, а також збільшує обсяги інформації, що надходить до підприємств. Однак, збільшення обсягів інформації ставить перед підприємствами завдання відібрати потрібну та достовірну інформацію та використати її для прийняття управлінських рішень.

По-третє, зростання конкуренції на міжнародних ринках та зміна умов конкуренції ставлять перед підприємствами вимогу до швидкої реакції на зміни в конкурентному середовищі. Це можливо забезпечити за рахунок систематичного збору та аналізу інформації про ринки та конкурентів.

По-четверте, війна в Україні, підприємствам України як ніколи потрібна міжнародна підтримка бізнес-діяльності, щоб впоратися з викликами які постали.

У роботі розглянуто проблеми та переваги інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу. Основний акцент зроблено на аналізі інструментів та методів збору, обробки та аналізу інформації, які дозволяють забезпечити ефективне прийняття управлінських рішень на основі глибокого розуміння специфіки ринків та конкурентного середовища.

Дослідження теми інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу привертає увагу вчених з різних галузей знань, таких як міжнародні відносини, економіка, менеджмент та інформаційні технології.

Крім того, з розвитком інформаційних технологій з'являється все більше можливостей для збору та аналізу інформації. Наприклад, використання штучного інтелекту та машинного навчання може покращити ефективність збору та обробки інформації.

Таким чином, дослідження теми інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу є актуальним і важливим, оскільки вони допомагають розуміти проблеми, з якими стикаються міжнародні підприємства в контексті збільшення конкуренції та глобалізації економіки, а також розробляти ефективні методи збору та аналізу інформації, що може допомогти в прийнятті управлінських рішень та забезпеченні успішної діяльності на міжнародному ринку.

Метою дослідження є визначення теоретичних та практичних аспектів інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу.

Об'єкт дослідження - відносини що виникають в процесі діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу

Предмет дослідження - теоретичні та практичні аспекти здійснення інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу.

Згідно мети були поставлені наступні **завдання**:

- Визначити сутність та значення інформаційної підтримки підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу
- Зробити аналіз світової практики інформаційної підтримки бізнес-діяльності підприємств.
- Охарактеризувати стан розвитку міжнародної економічної діяльності вітчизняних підприємств.

- Визначити пріоритети та напрямки розвитку інформаційної підтримки ICC UKRAINE діяльності українських суб'єктів міжнародного бізнесу

У дослідженні процесу інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу були застосовані наступні методи:

1. Аналіз наукової літератури та інформаційних джерел з питань міжнародного бізнесу та інформаційної підтримки.
2. Експертні опитування фахівців в галузі міжнародного бізнесу та інформаційної підтримки.
3. Аналіз статистичних даних та звітів підприємств, що здійснюють міжнародну діяльність.
4. Кейс-стаді з дослідження практичного досвіду підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу з використанням інформаційної підтримки.
5. Методи аналізу та порівняння зразків, що дозволили порівняти різні методи та інструменти інформаційної підтримки в міжнародному бізнесі.

Застосування цих методів дозволило отримати досить повну картину процесу інформаційної підтримки діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу та розробити рекомендації щодо її покращення.

Результати дослідження можуть бути корисними для керівників підприємств, які розвивають свою діяльність на міжнародному ринку та шукають шляхи підвищення ефективності управління за рахунок інформаційної підтримки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПРЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ МІЖНАРОДНОЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Сутність та значення інформаційної підтримки підприємства- суб'єкта міжнародного бізнесу

Інформаційна підтримка є важливим елементом діяльності будь-якого підприємства, особливо того, яке займається міжнародним бізнесом. Завдяки інформаційній підтримці підприємства-суб'єкти міжнародного бізнесу можуть отримувати необхідну інформацію про зовнішній ринок, конкурентні переваги, зміни законодавства, культурні особливості та інші фактори, що впливають на діяльність підприємства.

Сутність інформаційної підтримки полягає в тому, що вона допомагає підприємству зосередитися на своїх головних цілях та завданнях, забезпечуючи необхідну інформацію для прийняття рішень та підтримки діяльності. Інформаційна підтримка включає в себе збір, аналіз, обробку та передачу інформації про зовнішній ринок, конкурентів, потенційних партнерів та інших факторів, що можуть впливати на діяльність підприємства [1].

Значення інформаційної підтримки для підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу полягає у забезпеченні його конкурентних переваг на зовнішньому ринку. Інформаційна підтримка дозволяє підприємству орієнтуватися на міжнародному ринку та приймати правильні рішення з урахуванням всіх ризиків та перешкод, що можуть виникнути при здійсненні міжнародної діяльності.

Також інформаційна підтримка є важливим елементом взаємодії підприємства з іншими суб'єктами міжнародного бізнесу, що дозволяє підприємству побудувати ефективні відносини з партнерами та забезпечити успішну реалізацію міжнародних проектів.

Інформаційна підтримка також дозволяє підприємству бути більш гнучким та адаптивним до змін на зовнішньому ринку. Будучи постійно інформованим про зміни на ринку, підприємство може швидко реагувати на нові можливості та виклики, що забезпечує його успішну конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

Інформаційна підтримка - це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення підприємства необхідною інформацією для ефективної діяльності на міжнародному ринку. Це може включати в себе збір та аналіз інформації про зовнішній ринок, конкурентів, законодавство, технології, тенденції розвитку та інше.

Вчені активно досліджують питання інформаційної підтримки підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу та її значення для їх успішної діяльності на зовнішньому ринку. Зокрема, досліджується ефективність застосування різних методів та інструментів збору та аналізу інформації, вивчаються питання організації процесів збору та обробки інформації в рамках підприємства, а також розробляються рекомендації щодо покращення процесів інформаційної підтримки [4].

За думкою вчених, інформаційна підтримка має велике значення для підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу, оскільки забезпечує їх інформаційну конкурентну перевагу на зовнішньому ринку, дозволяє бути більш гнучким та адаптивним до змін на ринку, та забезпечує успішну взаємодію з іншими суб'єктами міжнародного бізнесу.

Сьогодні комп'ютеризація відіграє важливу роль у розвитку світової економіки та суспільства в цілому. Можна сказати, що інформаційні ресурси є основою ефективного управління компанією та підвищення її ефективності.

Особливо це стосується міжнародного бізнесу. Для країни та окремого регіону сектор міжнародного бізнесу є невід'ємним і необхідним елементом розвитку економічної системи, без якого не може нормально існувати та розвиватися економіка та суспільство в цілому. Це твердження підтверджується тим, що в більшості економічно розвинених країн світу,

таких як США, Німеччина, Франція чи Японія, саме малий бізнес створює більше половини ВВП кожної країни.

Дослідження стану розвитку міжнародного підприємництва в Україні свідчить, що його становлення відбувається в досить складних, несприятливих і часто мінливих умовах. В умовах конкуренції більшість малих підприємств зазнають краху в перші роки існування. Тому дуже часто ефективність діяльності малих підприємств залежить від того, наскільки детально, своєчасно та якісно вдається отримати об'єктивну та всебічну інформацію про ринки та товари, з якими вони співпрацюють. Адже це дозволить з достатньою впевненістю відповісти на питання: що виробляти, в якій кількості, кому і за якими цінами продавати, де шукати постачальників сировини, як рекламувати товар тощо [3].

Таким чином, крім фінансово-кредитної підтримки міжнародного бізнесу, все більшого значення набуває інформаційна підтримка. Відповідно до Закону України «Про розвиток і державну підтримку міжнародного і середнього підприємництва в Україні» інформаційно-консультаційна підтримка підприємництва передбачає:

1. створення та забезпечення функціонування державних, регіональних та місцевих інформаційних систем, інформаційно-телекомунікаційних мереж, сприяння започаткуванню підприємницької діяльності з використанням мережі Інтернет;
2. надання інформації:
 - про стан виконання державних, регіональних і місцевих програм розвитку міжнародного і середнього підприємництва та про рівень ефективності державної допомоги;
 - про стан розвитку міжнародного та середнього підприємництва;
 - щодо інфраструктурних об'єктів підтримки міжнародного та середнього підприємництва;

- інша інформація (економічна, правова, статистична, виробничо-технологічна, маркетингова), необхідна для забезпечення розвитку міжнародного та середнього підприємництва;

3. сприяння створенню інфраструктурної бази для підтримки міжнародного та середнього підприємництва, яка надає консультативні послуги малому та середньому підприємству та забезпечує їх діяльність;

4. спрощення доступу до інформації в режимі реального часу [2].

Для побудови ефективної системи інформаційного забезпечення необхідно проаналізувати та визначити інформаційні потреби суб'єктів міжнародного підприємництва. На кожному етапі підприємницької діяльності підприємство ставить перед собою певні цілі та завдання, тому потребує певних інформаційних ресурсів, які допоможуть вирішити поставлені завдання. Таким чином, визначення інформаційних потреб вимагає ідентифікації етапів розвитку підприємницької діяльності та системи, що відповідає кожному етапу завдань.

У науковій літературі запропоновано багато моделей життєвого циклу підприємства, які характеризують етапи розвитку від моменту виходу підприємства на ринок до завершення чи диверсифікації виробництва. У загальному вигляді всі вони полягають у поділі життєвого циклу підприємницької діяльності на такі етапи: створення, зростання, зрілість, занепад.

Відповідно до цього життєвого циклу визначимо типи інформаційних потреб для кожного етапу розвитку суб'єкта господарювання.

На етапі створення розробляється стратегія розвитку підприємницької діяльності, тому необхідна інформація про правове забезпечення міжнародного бізнесу, питання, пов'язані зі створенням, реєстрацією та управлінням підприємством, податки, а також аналітичні матеріали. І самі підприємці на цьому етапі потребують відповідей на питання: «Наскільки сучасна, загальноекономічна ситуація сприяє розвитку підприємницької діяльності?», «Які галузі економіки на сьогодні є найбільш ефективними та

перспективними?» , «Де за територією доцільніше організувати бізнес?», «Які підприємства є найпривабливішими з точки зору ведення спільного бізнесу?» і т.д.

Фаза зростання включає організацію та запуск виробництва, розробку моделі забезпечення ресурсами підприємницької діяльності. Тому підприємству потрібна інформація про матеріально-технічні, фінансові та кадрові ресурси, потенційно придатні для ведення бізнесу.

Основною метою на стадії зрілості організації є збереження та зміцнення своїх позицій на ринку, тому їй потрібен набір оперативної комерційної інформації для обґрунтування поточних управлінських рішень у сфері логістики та збуту (рівень цін). товарів і послуг; наявність товарів, запас товарів, їх найменування; структура, динаміка пропозиції та потреб споживачів, позиція конкретного товару на ринку тощо).

Останній етап характеризується зниженням рівня прибутковості підприємницької діяльності під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Формування подальших позитивних тенденцій у розвитку підприємницької діяльності досягається шляхом глибоких змін у веденні підприємницької діяльності та розробки нових стратегій її розвитку на основі пошуку нових ідей, ніш підприємницької діяльності, розширення та зростання на технологічний рівень виробництва. Таким чином, інформаційні потреби останнього етапу значною мірою перетинаються з інформаційними потребами першого [6].

Звичайно, на практиці інформаційні потреби більш різноманітні та неоднозначні. Проте виявлені інформаційні потреби в залежності від етапів життєвого циклу підприємницької діяльності дозволять сформувати механізм організації та функціонування систем інформаційного забезпечення, які створюються для підтримки розвитку міжнародного бізнесу.

Отже, інформаційна підтримка є важливим елементом діяльності підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу, який забезпечує його успішну

реалізацію на зовнішньому ринку та взаємодію з іншими суб'єктами міжнародного бізнесу.

1.2. Аналіз світової практики інформаційної підтримки бізнес-діяльності

Механізми реалізації інформаційної підтримки в країні ґрунтуються на певних принципах. Основними принципами ЄС у сфері регулювання та підтримки є зміцнення єдиного внутрішнього ринку, інтернаціоналізація підприємницької діяльності на рівні компаній, створення єдиного економічного простору шляхом усунення адміністративних бар'єрів та спрощення законодавчої бази. За оцінками експертів Організації економічного співробітництва та розвитку, рівень адміністративних бар'єрів в ЄС постійно знижується.

В Європі також поширені проекти зі спрощення процесів звітності, ліцензування та сертифікації, а також зі збору інформації через єдиний веб-сайт, який містить усі форми. Майже всі послуги, пов'язані з реєстрацією, звітністю, фінансовими та податковими операціями, тепер можна отримати дистанційно через комплексні системи онлайн-ресурсів, включаючи інтернет-банкінг. Як результат, спрощено облік ПДВ, статистичні звіти з ПДВ можна подавати щорічно, а не щомісяця, а мікропідприємства звільнено від сплати ПДВ.

Для того, щоб забезпечити відповідність майбутніх урядових нормативних актів принципу "мислення малими масштабами", держави-члени ЄС працюють у кількох напрямках. Зокрема, там, де це можливо, для нормативно-правових актів, що впливають на підприємства, застосовуються однакові дати набуття чинності. Вони також публікують щорічну публікацію про таке законодавство, коли воно набуває чинності. Крім того, завдяки взаємному визнанню, саморегулюванню та спільному регулюванню вони роблять усе можливе, щоб їхня політика давала результати, мінімізуючи витрати та зменшуючи адміністративне навантаження на підприємства.

Наприклад, в Естонії створено громадський консультативний веб-сайт під назвою Teemekoos, а в Словенії - Державне агентство Республіки для підтримки підприємництва, інновацій, розвитку, інвестицій та туризму за принципом "єдиного вікна".

Сьогодні аналіз світової практики інформаційної підтримки бізнес-діяльності підприємств дає можливість зрозуміти, які інструменти та методи збору, обробки та використання інформації є найбільш ефективними для забезпечення успішної діяльності підприємств на міжнародному ринку.

Серед країн, що активно використовують інформаційну підтримку для підтримки своїх підприємств на зовнішньому ринку, можна виділити США, Японію, Німеччину, Китай та Індію. У США, наприклад, існує національна система збору та аналізу інформації про зовнішній ринок - U.S. CommercialService, яка надає підприємствам доступ до інформації про ринки, потенційних партнерів, тенденції розвитку, законодавство та інше.

Японія має сильну систему відкритого доступу до інформації про технології та інновації - JapanScienceandTechnologyAgency та JapanPatent Office. Німеччина має широку мережу торгових відділень за кордоном, які забезпечують підприємства інформацією про ринки та партнерів. У Китаї інформаційна підтримка підприємств реалізується через мережу інститутів дослідження ринків, а Індія активно розвиває інтернет-платформи для забезпечення доступу до інформації про ринки та партнерів [8].

У Європі та Північній Америці інформаційна підтримка бізнесу є досить поширеною практикою, яка забезпечує підприємства необхідною інформацією для прийняття рішень і підвищення ефективності діяльності. В Азії ж, зокрема в Японії, інформаційна підтримка вважається важливим елементом взаємодії держави та бізнесу, який забезпечує доступ до необхідної інформації та підтримку для розвитку малих та середніх підприємств.

У країнах Латинської Америки, де бізнес-середовище характеризується високим ризиком та нестабільністю, інформаційна підтримка також є

важливим чинником успіху бізнесу. У таких умовах, держава забезпечує бізнес-спільноту інформацією про ризики, ринки, тенденції та законодавство, що дозволяє підприємствам планувати свою діяльність та зменшувати ризики.

Ефективне управління сучасними підприємствами потребує постійного аналізу поточного стану бізнесу та пошуку шляхів його вдосконалення. Процес реінжинірингу бізнес-процесів, оптимізації функціональної та організаційної структури підприємства може здійснюватися як безпосередньо з метою підвищення якості та ефективності бізнесу, так і з метою подальшої автоматизації процесів управління та створення автоматизованої ІТ-системи підприємства. Тому існує два підходи до аналізу стану підприємства: бізнес-аналіз (консалтинг) і системний аналіз. Завдання бізнес-аналізу – це вивчення та опис бізнесу, а також безпосереднє встановлення вимог від замовника; результатом бізнес-аналізу є нові організаційні та функціональні рішення, спрямовані на оптимізацію бізнесу. Системний аналіз полягає в подальшому перетворенні результатів бізнес-аналізу у формалізовані вимоги до ІТ-системи, опис її функціональних модулів, потоків даних тощо.

Результати оптимізації бізнесу, а потім і автоматизації управління бізнес-процесами багато в чому залежать від знань і досвіду аналітика, його здатності швидко опанувати специфіку предмета, способів отримання інформації від фахівців у даній галузі та від клієнтів щодо їхніх потреб і побажань. , вміння відокремити необхідні для оптимізації бізнесу від дрібних і незначних тощо.

Тому проблема вибору методів аналізу бізнесу є актуальною та потребує дослідження; структурування, документування та перевірка інформації, отриманої в процесі бізнес-аналізу, і підтримка бізнес-аналізу засобами автоматизації.

Багато досліджень підкреслюють важливість проведення бізнес-аналізу та визначення вимог до розвитку підприємства [6], але питання

інформаційного забезпечення методології бізнес-аналізу залишаються невирішеними до останнього часу.

Основним завданням дослідження є вивчення можливості підтримки стандартизованих галузей знань, задач і методів бізнес-аналізу шляхом моделювання бізнес-процесів.

Щоб задокументувати та уніфікувати теоретичні знання та практичні навички проведення бізнес-аналізу, Міжнародний інститут бізнес-аналізу (ІВА) у 2006 році розробив посібник, що узагальнює знання з бізнес-аналізу (A GuidetotheBusinessAnalysisBodyofKnowledge, BABOK), який додатково доповнено та уточнено. Згідно з визначенням ІВА, бізнес-аналіз - це набір завдань, методів, кваліфікацій і здібностей, необхідних для однозначного визначення проблем, що стоять перед бізнесом, і обґрунтування шляхів їх вирішення.

Бізнес-аналіз включає визначення, аналіз і затвердження вимог щодо зміни корпоративної політики, бізнес-процесів та інформаційної системи. Завдання бізнес-аналізу полягає в тому, щоб зрозуміти проблеми і можливості, що постають перед організацією на шляху до задоволення вимог, і знайти рішення, які забезпечать досягнення поставлених цілей [16]. Основним поняттям у підсумку знань бізнес-аналізу є поняття вимоги, яке визначається як:

- умова або ознака, необхідна клієнту для вирішення проблеми або досягнення мети;
- умова або властивість, якій має відповідати система або її компонент відповідно до контракту, стандарту, специфікації тощо;
- задокументоване представлення конкретного стану чи характеристики.

Залежно від проблемної області та методологій, які використовують бізнес-аналітики, існують різні типи вимог [8]:

- вимоги до бізнесу - визначають цілі, завдання та потреби організації. Бізнес-вимоги описують причини для запуску проекту,

можливості, які проект повинен надати, і показники, за якими можна виміряти результати проекту;

- вимоги користувачів - описують потреби зацікавлених сторін (клієнтів, співробітників організації);
- функціональні вимоги - описують можливості, які має реалізувати проектне рішення, та інформацію, якою воно керуватиме;
- вимоги до якості обслуговування - визначають зовнішні умови, за яких проект повинен залишатися ефективним;
- припущення та обмеження - визначають аспекти предметної області, які не є частиною функціональних вимог, але накладають певні обмеження або впливають на дизайн;

Таким чином, основним завданням бізнес-аналізу є збір і вивчення неструктурованої інформації про очікування і потреби клієнтів з метою отримання детальних, структурованих, узгоджених вимог до проектного бізнес-рішення. Послідовність і функціональні особливості роботи з розкритими вимогами

Приклади інформаційної підтримки бізнес-діяльності підприємств, що використовуються в світі [9]:

- Велика кількість компаній використовують спеціальні онлайн-платформи, щоб знайти інформацію про потенційних клієнтів, ринки збуту та конкурентів. Такі платформи дозволяють зібрати велику кількість даних про ринок і проаналізувати їх, що дозволяє компаніям приймати обґрунтовані рішення.
- Компанії також можуть використовувати спеціальні інформаційні служби, щоб отримувати регулярні оновлення про зміни в законодавстві, технологічні новинки та інші важливі події в галузі, що дозволяє їм оперативно реагувати на зміни в галузі.
- Крім того, деякі компанії використовують спеціальні програмні продукти, щоб відстежувати відгуки клієнтів в соціальних мережах та на інших платформах. Це дозволяє компаніям оперативно відреагувати на

негативні відгуки та вирішувати проблеми, що можуть зіпсувати репутацію компанії.

- Також, деякі компанії створюють спеціальні центри з обробки даних, що дозволяють відстежувати важливі метрики бізнесу та робити прогнози на майбутнє.

За останні п'ять років багато компаній активно використовували інформаційну підтримку для підтримки своєї бізнес-діяльності. Ось декілька прикладів [15]:

1. Amazon - Amazon використовує штучний інтелект та машинне навчання для аналізу великих обсягів даних і надання персоналізованої рекомендаційної інформації своїм клієнтам.

2. Tesla - Tesla використовує інформаційну підтримку для розвитку технології автопілота та вдосконалення своїх електромобілів. Компанія збирає великі обсяги даних зі своїх автомобілів та аналізує їх для поліпшення продукту.

3. Alibaba - Alibaba використовує інформаційну підтримку для підтримки своїх електронних ринків та маркетплейсів. Компанія використовує аналіз даних, машинне навчання та інші технології, щоб допомогти підприємствам на її платформах ефективніше працювати та забезпечувати кращі результати.

4. Google - Google використовує інформаційну підтримку для підтримки своїх пошукових послуг та рекламних продуктів. Компанія збирає та аналізує великі обсяги даних, щоб поліпшити свої послуги та забезпечити більш точну та персоналізовану рекламу.

5. Microsoft - Microsoft використовує інформаційну підтримку для розробки своїх хмарних технологій та програмного забезпечення. Компанія використовує аналіз даних та машинне навчання, щоб розробляти нові технології та продукти

Таблиця 1.1

Витрати деяких міжнародних компаній на інформаційну підтримку своєї бізнес-діяльності

Компанія	Країна	Рік	Обсяг інвестицій в інформаційну підтримку	Впроваджені технології
Amazon	США	2021	\$52.7 млрд	Штучний інтелект, Інтернет речей, Біг дата, Cloud-технології
AlibabaGroup	Китай	2020	\$28 млрд	Штучний інтелект, Інтернет речей, Біг дата
Apple	США	2022	\$16 млрд	Штучний інтелект, Аналіз даних, Cloud-технології
Toyota	Японія	2020	\$9 млрд	Штучний інтелект, Інтернет речей, Біг дата
Siemens	Німеччина	2021	€5.2 млрд	Штучний інтелект, Інтернет речей, Біг дата, Cloud-технології

Джерело: [6]

Кількість витрат міжнародних компаній на інформаційну підтримку може значно відрізнятись залежно від розміру компанії, галузі та інших факторів. Загалом, за даними досліджень, середня витрата компаній на інформаційну технологію (включаючи інформаційну підтримку) становить близько 3-4% від загального бюджету компанії. Однак, у деяких галузях, таких як фінанси та страхування, ця витрата може досягати 7-8% від бюджету компанії.

Деякі додаткові статистичні дані про витрати компаній на інформаційну підтримку бізнесу включають наступне [9]:

- За даними IDC, світовий ринок інформаційної технології очікується досягти \$4,8 трлн в 2021 році, що на 4,2% більше, ніж у 2020 році.
- Згідно з дослідженням Deloitte, середня витрата компаній на інформаційну технологію (включаючи інформаційну підтримку) складає 3,28% від загального бюджету компанії.
- За даними Statista, світовий ринок програмного забезпечення для підтримки бізнесу в 2021 році очікується досягти \$426 млрд, що на 6,5% більше, ніж у 2020 році.

- Згідно з дослідженням Gartner, світові витрати на інформаційну технологію в 2021 році очікуються досягти \$4,2 трлн, що на 8,4% більше, ніж у 2020 році.

Ці дані підтверджують той факт, що інформаційна підтримка є важливим елементом бізнесу і компанії вкладають значні кошти у технології та програмне забезпечення, щоб забезпечити ефективну роботу та підвищити конкурентоспроможність.

Отже, світовий досвід показує, що інформаційна підтримка бізнесу є важливим чинником успіху підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу, який може забезпечити доступ до необхідної інформації для прийняття рішень та підвищення ефективності діяльності в умовах складного бізнес-середовища.

Висновки до 1 розділу

Інформаційна підтримка є важливим елементом діяльності будь-якого підприємства, особливо того, яке займається міжнародним бізнесом. Завдяки інформаційній підтримці підприємства-суб'єкти міжнародного бізнесу можуть отримувати необхідну інформацію про зовнішній ринок, конкурентні переваги, зміни законодавства, культурні особливості та інші фактори, що впливають на діяльність підприємства.

Серед країн, що активно використовують інформаційну підтримку для підтримки своїх підприємств на зовнішньому ринку, можна виділити США, Японію, Німеччину, Китай та Індію. У США, наприклад, існує національна система збору та аналізу інформації про зовнішній ринок - U.S. CommercialService, яка надає підприємствам доступ до інформації про ринки, потенційних партнерів, тенденції розвитку, законодавство та інше.

Отже, світовий досвід показує, що інформаційна підтримка бізнесу є важливим чинником успіху підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу, який може забезпечити доступ до необхідної інформації для прийняття рішень та підвищення ефективності діяльності в умовах складного бізнес-середовища.

РОЗДІЛ 2. ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

2.1. Стан розвитку міжнародної економічної діяльності вітчизняних підприємств

В умовах війни з росією, економіка України переживає не найкращі часи, а місцевий бізнес опинився у складних умовах. Місцеві компанії зазнали значних економічних втрат, деякі з них були змушені переїхати за кордон або в безпечніші регіони, але багато хто пристосувався до ситуації і продовжує працювати.

Однією з проблем є скорочення виробництва експортної продукції через окупацію частини Миколаївської, Херсонської та Запорізької областей, що унеможлиблює доступ до портів. Чорноморському регіону також загрожує позиція російських кораблів.

24 лютого 2022 року деякі вітчизняні підприємства не змогли працювати і припинили свою діяльність, зазнавши значних збитків і втрат. Інші розробили стратегічні плани подальшої діяльності своїх підприємств. Держава також почала вносити зміни у формулювання та реалізацію нових національних програм та відповідних змін до законодавства для підтримки економічного сектору, зокрема:

- 1) скасовано вимогу щодо отримання ліцензій та дозволів для більшості видів діяльності та пом'якшено умови для започаткування та ведення бізнесу
- 2) лібералізацію трудових відносин у контексті спрощення процедури звільнення та скорочення працівників, а також звільнення роботодавців від відповідальності за затримку заробітної плати на час перебування підприємств у зоні бойових дій; та
- 3) зміни до Податкового кодексу (скасування ПДВ на операції в межах України, скасування ліміту на кількість працівників, зниження податку на

прибуток з 18% до 2% для підприємств з доходами менше 10 млрд грн, які стали платниками єдиного податку третьої групи);

4) різноманітні санкції за непроведення перевірок та несвоєчасне подання звітності (за винятком деяких фактичних перевірок, таких як безготівкові розрахунки та заходи державного контролю для запобігання неконтрольованому зростанню цін на соціально значущі продукти)

5) відтермінування виконання договірних умов у зв'язку з форс-мажорними обставинами [18].

Крім того, Служба розробила різноманітні програми, спрямовані на надання допомоги та підтримки українським компаніям у воєнний час. Наприклад, "Маркетплейс фінансових можливостей для бізнесу" - це онлайн-інструмент, який дозволяє підприємцям обирати конкретні кредитні програми відповідно до їхніх обставин та звертатися до відповідних банківських установ.

На сьогодні міжнародна торгівля товарами та послугами відіграє вирішальну роль в економічному розвитку держави. Саме завдяки міжнародній торгівлі країни розширюють свої виробничі та споживчі можливості, отримують необхідні внутрішнім споживачам продукти, реалізують профіцит продукції, який не поглинається внутрішнім ринком, посилюють конкуренцію на світовому ринку.

Розглянемо статистичні дані обсягів експорту та імпорту товарів і послуг по Україні з 2018 по 2022 рік, згідно з Методикою ретроспективного перерахунку вартості послуг з переробки у зовнішньоекономічній діяльності (наказ Держстату від 31.12.2014 № 419) наведеному в Статистичному щорічнику України та динаміку їх розвитку (Табл. 2.1).

Згідно даних таблиці, можна спостерігати, на фоні повномасштабного вторгнення росії в Україну, найбільший в динаміці спад в 2022р, коли сальдо приросту склало в експорті -48,7% та імпорті -34,7%.

Таблиця 2.1

**Обсяг та динаміка експорту та імпорту товарів і послуг по Україні
з у 2018-2022 рр**

Показник	2018, млрд. дол. США	2019, млрд. дол. США	2020, млрд. дол. США	2021, млрд. дол. США	2022, млрд. дол. США	2019/ 2018,%	2020/ 2019,%	2021/ 2020,%	2022/ 2021,%
Експорт	42,5	45,4	44,8	62,8	40,7	11,9	-7,3	33,5	-48,7
Імпорт	53,9	57,6	51,4	69,2	52,8	6,8	-11,2	34,2	-34,7

Джерело: побудовано автором за статистичними даними Національного банку України (НБУ)

Для більш наочного відображення динаміки експорту та імпорту товарів та послуг по Україні, побудуємо лінійчасту діаграму (Рис. 2.1) на основі даних таблиці 2.1.

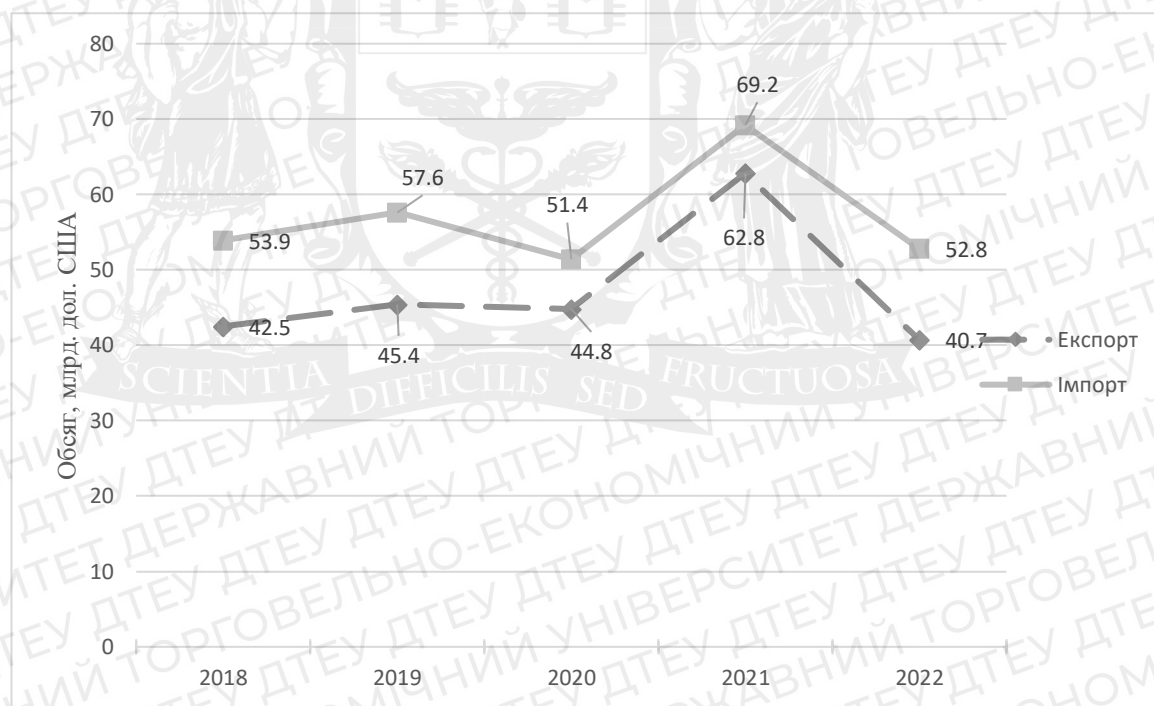

Рис. 2.1. Динаміка річних обсягів експорту та імпорту України у 2018-2022 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. 2.1.

На рисунку яскраво можна спостерігати коливання в динаміці експорту та імпорту товарів та послуг.

Проаналізуємо більш детально складові структури експорту та імпорту товарів та послуг по Україні за останні п'ять років згідно різних факторів.

Проаналізуємо структуру експорту товарів в Україні за широкими економічними категоріями в період з 2018 по 2022рр. (Додаток А) побудувавши гістограму (Рис. 2.2.)

Рис. 2.2. Структура експорту товарів в Україні за широкими економічними категоріями у 2018-2022 рр.

Джерело: побудовано автором за даними Додатку А.

На рис. 2.2. наочно можна побачити, що структура експорту товарів в Україні за широкими економічними категоріями, незважаючи на коливання в загальному обсягові експорту, залишається стабільною і відхилення в зміні питомої ваги категорій в структурі є не значними. Основою експорту України є товари проміжного споживання, друге місце займають споживчі товари, за ними йдуть засоби виробництва та менше одного відсотка займають інші категорії товарів.

Якщо брати співвідношення результативності, то в 2022 році експорт склав лише 64,8% попереднього року, а в 2021 році, в період підйому склав 140% в порівнянні з 2020 роком. В період з 2018р по 2020 рік показники експорту показували відносну стабільність в порівнянні з 2021 та 2022рр (Додаток Б).

Проаналізуємо структуру експорту товарів в Україні за широкими економічними категоріями в період з 2018 по 2022рр. (Додаток Б) побудувавши гістограму (Рис. 2.3.).

Рис. 2.3. Структура імпорту товарів в Україні за широкими економічними категоріями у 2018-2022 рр.

Джерело: побудовано автором за даними Додатку Б.

Незважаючи на те, що товари проміжного споживання в імпорті України теж займають основну частку, вона не є настільки великою як в експорті і займає в середньому близько п'ятдесяти відсотків загальної маси імпорту. В 2022 році частку імпорту товарів проміжного споживання забрала категорія інших товарів, зрости до 4,5% до загальної суми. На інші позиція зміна динаміки імпорту не майже не вплинула. Отже, найбільшу питому вагу в структурі імпорту зайняли товари проміжного споживання, за ними йдуть споживчі товари та засоби виробництва, останню позицію займають інші категорії товарів.

Якщо брати співвідношення результативності, то в 2022 році імпорт склав лише 76,4% попереднього року, а в 2021 році, в період підйому склав 134,6% в порівнянні з 2020 роком, тобто був приріст на 34,6%. В період з 2018р по 2020 рік показники імпорту теж коливались (Додаток Б).

Розрахуємо середню значення широких економічних категорій експорту та імпорту товарів України у 2018-2022 рр. та відобразимо їх в Табл. 2.2

Таблиця 2.2

Середнє значення широких економічних категорій експорту та імпорту товарів України у 2018-2022 рр.

Середнє значення показників за п'ять років (млн. дол. США)	Середнє значення Всього	Засоби виробництва	Товари проміжного споживання	Споживчі товари	Інші категорії товарів
Експорт	47 291	1 240	40 550	5 362	139
Імпорт	57 011	10 814	30 998	15 461	791

Джерело: побудовано автором за статистичними даними Національного банку України (НБУ) відображеними в Додатку А та Додатку Б.

Отже, в середньому за п'ять років експорт товарів України складатиме 47 291 млн. дол. США, з них, 1 240 млн. дол. США складають засоби виробництва, 40 550 млн. дол. США – товари проміжного споживання, 5 632 млн. дол. США – споживчі товари та 139 млн. дол. США – інші категорії товарів. В середньому імпорт товарів України за п'ять років складатиме 57 011 млн. дол. США, з них, 10 814 млн. дол. США складають засоби виробництва, 30 998 млн. дол. США – товари проміжного споживання, 15 461 млн. дол. США – споживчі товари та 791 млн. дол. США – інші категорії товарів. Графічно відображено на рис. 2.4.

Рис. 2.3. Середні значення критеріїв експорту та імпорту товарів в Україні за широкими економічними категоріями у 2018-2022 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. 2.2.

Розглянемо динаміку експорту товарів в десять найбільш розвинутих напрямків експорту за країнами ЄС в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Десять найбільш розвинених напрямків експорту товарів України
у 2018-2022 рр. за країнами ЄС**

№	Країни (Млн дол. США)	2018	2019	2020	2021	2022	Середнє значення
1	Республіка Польща	2 465	2 539	2 518	4 378	5 985	3 577
2	Румунія	653	682	787	1204	3639	1 393
3	Федеративна Республіка Німеччина	1 526	1 769	1 497	2 278	1 786	1 771
4	Італійська Республіка	2 495	2 286	1 856	3 340	1 581	2 312
5	Королівство Іспанія	1 361	1 490	1 241	1 659	1 563	1 463
6	Королівство Нідерландів	1 434	1 713	1 619	2 116	1 448	1 666
7	Словацька Республіка	713	552	355	924	1434	796
8	Республіка Болгарія	511	468	496	807	1417	740
9	Угорщина	729	752	490	608	1359	788
10	Чеська Республіка	642	667	607	1104	1036	811

Джерело: побудовано автором за статистичними даними Національного банку України (НБУ) відображеними в Додатку В.

В десятку лідерів увійшли такі країни, як Республіка Польща, Румунія, Федеративна Республіка Німеччина, Італійська Республіка, Королівство Іспанія, Королівство Нідерландів, Словацька Республіка, Республіка Болгарія, Угорщина та Чеська Республіка. Багато країн входять до територіально сусідніх до України. Найбільш розвиненими в напрямку експорту можна виділити Республіку Польщу – 5 985 млн. дол. США та Румунію – 3 639 млн. дол. США.

Якщо брати середнє значення експорту товарів України за п'ять років по цим країнам (Рис. 2.4.), то бачимо, що Основними є в співпраці Республіка Польща – 3 577 млн. дол. США та Італійська республіка – 2 312 млн. дол. США. Найменшим в основних країнах є Республіка Болгарія – 740 млн. дол. США та Угорщина 788 млн. дол. США.

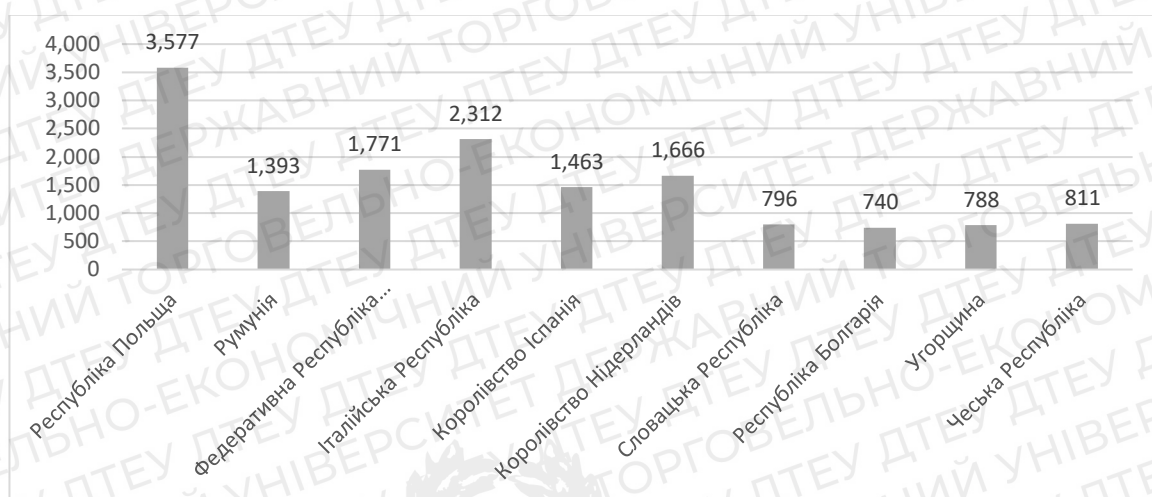

Рис. 2.4. Середні значення експорту товарів в Україні за основними країнами ЄС у 2018-2022 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. 2.3.

Якщо брати до уваги співвідношення динаміки зростання країн, як напрямків розвитку експорту та найбільший відсоток показала Румунія – 302,2% в порівнянні 2022 до 2021 року, другою по темпах зростання експорту є Угорщина з 223,5% (Додаток В). Розглянемо динаміку імпорту товарів в десять найбільш розвинутих напрямків експорту за країнами ЄС в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Десять найбільш розвинених напрямків імпорту товарів України

№	Країни	2018	2019	2020	2021	2022	Середнє значення
1	Республіка Польща	3 191	3 725	3 815	4 622	5 230	4 117
2	Федеративна Республіка Німеччина	5 514	5 576	4 956	5 890	4 305	5 248
3	Республіка Болгарія	257	355	286	394	2 003	659
4	Італійська Республіка	1 827	1 910	1 988	2 500	1 678	1 981
5	Чеська Республіка	924	1 085	888	1 326	1 414	1 127
6	Румунія	392	514	546	653	1 413	704
7	Литовська Республіка	873	1 139	809	1 281	1 315	1 083
8	Французька Республіка	1 437	1 611	1 434	1 730	1 208	1 484
9	Королівство Нідерландів	756	745	726	980	1 056	853
10	Словацька Республіка	507	636	1 127	894	966	826

Джерело: побудовано автором за статистичними даними Національного банку України (НБУ) відображеними в Додатку Г.

До найбільш розвинених країн-напрямків імпорту товарів в Україні можна віднести: Республіку Польща, Федеративну Республіку Німеччина, Республіку Болгарія, Італійську Республіку, Чеську Республіку, Румунію, Литовську Республіку, Французьку Республіку, Королівство Нідерландів та Словацьку Республіку. До трійки лідерів віднесемо Республіку Польща – 5 230 млн. дол. США., Федеративну республіку Німеччина – 4 305 млн. дол. США та Республіку Болгарія – 2 003 млн. дол. США.

Якщо брати середнє значення імпорту товарів України за п'ять років по цих країнам (Рис. 2.5.), то бачимо, що Основними є в співпраці Федеративна республіка Німеччина – 5 248 млн. дол. США, Республіка Польща – 4 117 млн. дол. США та Італійська республіка – 1 981 млн. дол. США. Найменшим в основних країнах є Республіка Болгарія – 659 млн. дол. США та Румунія 704 млн. дол. США.

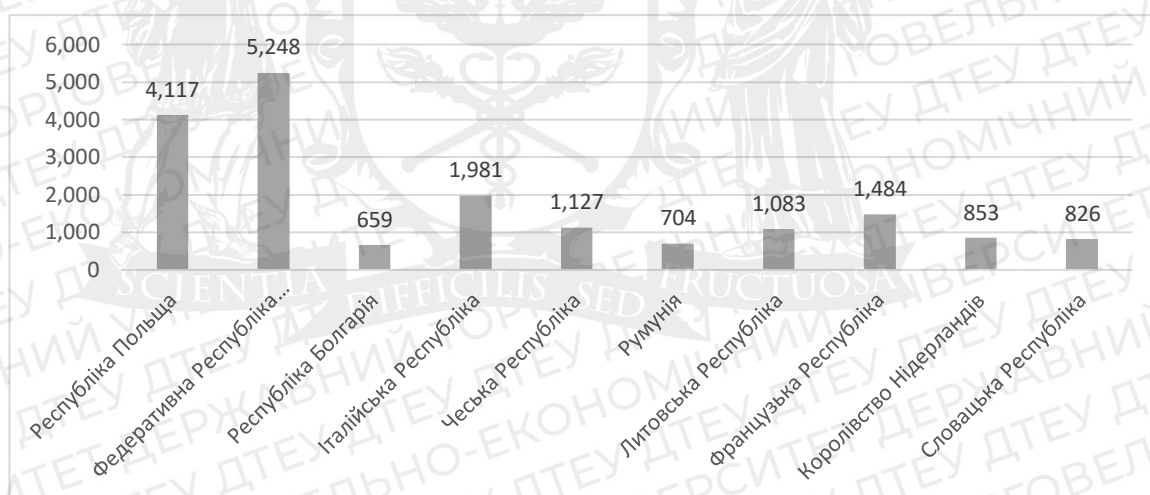

Рис. 2.5. Середні значення імпорту товарів в Україні за основними країнами ЄС у 2018-2022 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. 2.4.

Визначимо питома вагу основних країн ЄС в загальному обсязі товарообороту за 2022 рік в країн-основних торговельних партнерів України табл. 2.5.

Таблиця 2.4

**Питома вага основних країн ЄС в загальному обсязі товарообороту
за 2022 рік в країн-основних торговельних партнерів України**

Місце в загальному переліку	Країни (Млн дол. США)	Товарооборот	Частка в загальному обсязі товарообороту, %	Експорт	Імпорт	Сальдо
1	Республіка Польща	11 216	12,0	5 985	5 230	755
4	Федеративна Республіка Німеччина	6 092	6,5	1 786	4 305	-2519
5	Румунія	5 052	5,4	3 639	1 413	2225
6	Республіка Болгарія	3 420	3,7	1 417	2 003	-586
7	Італійська Республіка	3 259	3,5	1 581	1 678	-97
10	Королівство Нідерландів	2 504	2,7	1 448	1 056	391
11	Чеська Республіка	2 450	2,6	1 036	1 414	-378
12	Словацька Республіка	2 400	2,6	1 434	966	468
13	Королівство Іспанія	2 252	2,4	1 563	690	873
14	Угорщина	2 099	2,2	1 359	740	619
15	Литовська Республіка	1 952	2,1	637	1 315	-678
17	Французька Республіка	1 768	1,9	560	1 208	-649

Джерело: побудовано автором за статистичними даними Національного банку України (НБУ) відображеними в Додатку Д.

Отже, десять найкращих країн-партнерів в експортно-імпортних операціях з території ЄС, в загальному заліку партнерів дають нам 12 перспективних партнерів по товарообігу. Ними є: Республіка Польща, Федеративна Республіка Німеччина, Румунія, Республіка Болгарія, Італійська Республіка, Королівство Нідерландів, Чеська Республіка, Словацька Республіка, Королівство Іспанія, Угорщина, Литовська Республіка та Французька Республіка. Отже, не зважаючи на спад експортно-імпортних відносин, в Україні є досить багато стратегічних держав партнерів з якими можна будувати довгострокові відносини.

Перевищення обсягів наданих послуг над отриманими є фактором, який деякою мірою нівелює негативне сальдо зовнішньої торгівлі товарами.

Сфера послуг має потенціал у напрямі збільшення пропозиції для зовнішнього ринку та розширення можливостей їх надання.

Підсумовуючи все вищезазначене, можна зробити висновок, що, не зважаючи на значне зростання вартості експорту товарів та послуг до країн світу, Україна все ще залишається імпортозалежною країною. Спостерігається зростання залежності промисловості України від придбаних закордоном комплектуючих, сировини та матеріалів у таких галузях, як видобування енергетичних матеріалів, легкій промисловості, машинобудуванні, хімічній та нафтохімічній промисловості.

Станом на 2022/2023 рр. у найскладнішій ситуації опинилися компанії, що працюють на окупованих територіях або в місцях активних бойових дій. У них було два основних варіанти: закриття на невизначений термін або перенесення своєї діяльності. У цей складний період Уряд сприяв порятунку та переміщенню бізнесу з районів бойових дій та окупованих територій, у тому числі за допомогою окремої програми підтримки тимчасового переміщення та цифрової платформи обміну для підтримки переміщення бізнесу в межах України.

Згідно з дослідженням ситуації та потреб українського бізнесу в умовах воєнного стану, індекс ділової активності UBI (UkrainianBusinessIndex) у 2020-2022 роках становить 25,16 (за 100-бальною шкалою), причому в червні 2021 року індекс знаходиться в негативній зоні перспектив ведення бізнесу. Лише до лютого 2022 року він перебуває в позитивній зоні; загальні прямі втрати бізнесу за період березень-серпень 2022 року оцінюються в 87 млрд доларів США. Зокрема, найбільших збитків зазнали середні підприємства (2 319 167 доларів США), а найменших - мікропідприємства (52 726 доларів США). Мікропідприємства мають найменшу частку в обороті (6%), тоді як середні підприємства мають найбільшу частку (39%). Загалом, найбільше постраждали підприємства, які працюють на ринку протягом тривалого часу, тоді як новостворені підприємства постраждали найменше. Протягом шести місяців після російського вторгнення в Україну 10% підприємств переїхали в

Україну, 8% переїхали за кордон і лише 6% планували це зробити в майбутньому. За прогнозами на 2022 рік, 6,8% стартапів планують значно збільшити доходи свого бізнесу порівняно з 2021 роком, тоді як частка компаній, які працюють на ринку понад 10 років, становить 0,4%. У 2022-2023 роках вітчизняні компанії планують розвивати нових клієнтів (69,8%), скорочувати витрати (46,7%), змінювати бізнес-модель (39,5%), збільшувати капітал (35,9%), впроваджувати антикризовий менеджмент (30,8%), знаходити нових партнерів на зовнішніх ринках (27,1%), призупиняти бізнес (18,10%), впроваджувати технологічні інновації (13,8%) та адаптуватися до військових потреб (2,9%).

Водночас існують і перешкоди, які заважають компаніям продовжувати або розвивати свій бізнес. А саме: відсутність достатньої кількості платоспроможних підприємств на внутрішньому ринку (62,2%), непередбачуваність ситуації в Україні та на внутрішньому ринку (46,6%), відсутність достатнього капіталу (39,4%), відсутність необхідного обладнання (11,4%), і лише 3,6% підприємств зазначили, що їхня бізнес-модель застаріла [25].

2.2. Пріоритети та напрямки розвитку інформаційної підтримки ІСС UKRAINE діяльності українських суб'єктів міжнародного бізнесу

Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ІСС Ukraine) був першим національним комітетом в країнах СНД, який отримав офіційні повноваження у 1998 році, і сьогодні об'єднує національні компанії та нерезидентів, що представляють великі та середні підприємства. ІСС Ukraine є неприбутковою, некомерційною організацією.

ІСС Ukraine зареєстрована як Асоціація підприємств «Український національний комітет Міжнародної торгової палати»[12].

ІСС Ukraine - перша бізнес-асоціація в Україні, яка отримала ц 2018 році статус організації "InvestorinPeople", що означає впровадження

найкращих практик організаційного розвитку в управлінні, визнаних у всьому світі. Використовуючи стандарт "Investors in People", керівництво ICC Ukraine затвердило бачення, місію, стратегічні пріоритети та інші оновлені програми і заходи.

ICC Ukraine працює у партнерстві з національними комітетами Всесвітніх бізнес-рад у 93 країнах світу, основними цілями якого є сприяння міжнародній торгівлі, розвиток нових ринків, пошук партнерів та залучення інвестицій.

Основним напрямком діяльності ICC Ukraine є міжнародне співробітництво та створення умов для інтеграції українського бізнесу в міжнародну бізнес-спільноту.

ICC Ukraine надає комплексну професійну підтримку державним підприємствам через [7]:

- Експертні консультації та діалог між урядом та бізнесом;
- участь у 14 комітетах та робочих групах ICC;
- діяльність 15 комітетів з ключових напрямків розвитку бізнесу;
- представництво та головування в громадських радах, створених при ключових міністерствах та відомствах України; сприяння розвитку бізнес-середовища через діалог між представниками бізнесу та влади.

Програми та продукти ICC Ukraine для сприяння розвитку національного підприємництва:

«Партнерство з країнами» - підтримка розвитку зовнішньоекономічної діяльності через мережі з партнерами у 93 країнах світу, бізнес-форуми та інформаційно-аналітичну підтримку.

«Інвестиції в людей» - впровадження світових практик організаційного розвитку та управління людськими ресурсами для підвищення конкурентоспроможності державних підприємств.

«GREENENERGY Initiative» - формування політики та впровадження проектів зеленого економічного розвитку в Україні.

«Єдине вікно - локальні рішення» - спрощення процедур міжнародної торгівлі.

«GlobalNetInvest» - комплексна система щодо залучення інвестицій в Україну.

ICC Ukraine також пропонує наступні супутні продукти та послуги [18]

- Книги та публікації ICC - професійні видання для банкірів та фахівців у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- верифікація документів в імпортно-експортних операціях - перевірка автентичності документів за двосторонніми угодами;
- BASCAP – Business Against Counterfeiting and Piracy - захист прав інтелектуальної власності;
- управління по боротьбі з комерційною злочинністю та корупцією - перевірка благонадійності бізнес-партнерів;
- міжнародний арбітражний суд у Парижі - міжнародний арбітражний орган для захисту інтересів вітчизняних виробників;
- служба вирішення спорів - система арбітражних процедур, що проводяться на національному рівні.

ICC Ukraine організовує бізнес-форуми в 67 країнах світу, має статус Investor in People, бере участь у 8 конгресах WCF та 5 конгресах ICC, має ділові контакти з комітетами в 93 країнах, організовує понад 7 міжнародних бізнес-заходів на рік, 25 регіонів України Представництва, 18 продуктів для сприяння розвитку бізнесу, створено 15 комітетів у відповідних сферах діяльності, команда налічує 21 кваліфікованого співробітника та 15 статусних віце-президентів, експертів у різних галузях економіки.

Валютна лібералізація частково усунула упередження з боку іноземних контрагентів, інвесторів та банків, дозволивши українським компаніям повноцінно працювати на зовнішніх ринках, що призвело до значного скорочення негативного зовнішньоторговельного балансу країни. Новий Монетарний кодекс створив основу для вільного руху капіталу в Україні, наблизивши країну до європейських стандартів. Однак, незважаючи на

значне послаблення валютних обмежень, українські виробники все ще стикаються з низкою внутрішніх і зовнішніх перешкод для просування експорту [20].

Ці фактори зрештою призводять до недостатньої конкурентоспроможності на зовнішніх ринках через недовіру іноземних партнерів до виконання українськими компаніями вимог підписаних контрактів, а також до того, що якість експортованої продукції не відповідає потребам іноземних споживачів. Крім того, українські компанії стикаються з проблемами при виході на зовнішні ринки через брак коштів та адекватної інформації про потенційні ринки збуту.

Таблиця 2.5

Основні чинники, що перешкоджають експортній діяльності українських підприємств

Група чинників	Чинники
Політичні	Нестабільна політична ситуація в Україні; Корупція в державному секторі.
Організаційно-управлінські	недосконалість законодавчої бази у сфері ЗЕД; неефективність системи менеджменту ЗЕД; неефективність організації виробничого процесу.
Виробничі	Недостатній технологічний розвиток порівняно з розвиненими країнами країнами; Висока матеріаломісткість продукції та низький рівень оновлення основних фондів; використання неякісної сировини та витратних матеріалів.
Фінансові	висока інфляція; низька рентабельність виробництва.
Трудові	Недостатня кваліфікація персоналу; Несприятлива демографічна ситуація в Україні; низька продуктивність праці.

Джерело: побудовано авторами на основі відкритих джерел

Зрозуміло, що стабільний економічний розвиток можливий лише за умови відкритості економіки та швидкого розвитку зовнішньої торгівлі. Важливо підвищувати цінову конкурентоспроможність вітчизняного експорту, стимулювати експорт високотехнологічної та хімічної продукції,

захищати галузі, які мають потенційну конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Це урядові нормативно-правові акти, які запроваджують квоти та обмеження для стимулювання експорту та обмеження імпорту. Належна реалізація програм захисту вітчизняного виробника може покращити економіку України, подолати сировинну залежність та створити умови для виходу українських компаній на зовнішні ринки [24].

Слід зазначити, що неспроможність вітчизняних виробників повноцінно вийти на зовнішні ринки пов'язана з низькою конкурентоспроможністю їхньої продукції, при цьому багато українських товарів відштовхуються від внутрішнього ринку. Тому важливою складовою розробки ефективної зовнішньоекономічної стратегії підприємства є аналіз ринку збуту, що супроводжується маркетинговими дослідженнями. Необхідно проаналізувати географію, специфічні характеристики та вимоги ринку збуту, а також можливі зміни в розмірі та характері попиту. Таким чином, експортна політика компанії будується після визначення перспектив продажу конкретного товару на конкретному ринку [22].

Висновки до 2 розділу

Отже, за результатами проведених досліджень можна виділити наступні шляхи розвитку вітчизняних підприємств, які сприятимуть активізації їх зовнішньоекономічної діяльності: оновлення виробничих фондів; впровадження новітніх технологій виробництва; підвищення рівня конкурентоспроможності продукції та доведення рівня її якості до світових стандартів; підвищення наукомісткості продукції у виробництві та експорті; широке застосування маркетингу та менеджменту у сфері ЗЕД; залучення іноземних інвестицій у виробництво; застосування сучасних форм управління та організації виробництва; підвищення рівня кваліфікації персоналу; створення підприємствами спілок виробників і експортерів; державна підтримка ЗЕД.

ВИСНОВКИ

Інформаційна підтримка є важливим елементом діяльності будь-якого підприємства, особливо того, яке займається міжнародним бізнесом. Завдяки інформаційній підтримці підприємства-суб'єкти міжнародного бізнесу можуть отримувати необхідну інформацію про зовнішній ринок, конкурентні переваги, зміни законодавства, культурні особливості та інші фактори, що впливають на діяльність підприємства.

Сутність інформаційної підтримки полягає в тому, що вона допомагає підприємству зосередитися на своїх головних цілях та завданнях, забезпечуючи необхідну інформацію для прийняття рішень та підтримки діяльності. Інформаційна підтримка включає в себе збір, аналіз, обробку та передачу інформації про зовнішній ринок, конкурентів, потенційних партнерів та інших факторів, що можуть впливати на діяльність підприємства.

Значення інформаційної підтримки для підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу полягає у забезпеченні його конкурентних переваг на зовнішньому ринку. Інформаційна підтримка дозволяє підприємству орієнтуватися на міжнародному ринку та приймати правильні рішення з урахуванням всіх ризиків та перешкод, що можуть виникнути при здійсненні міжнародної діяльності.

Аналіз світової практики інформаційної підтримки бізнес-діяльності підприємств дає можливість зрозуміти, які інструменти та методи збору, обробки та використання інформації є найбільш ефективними для забезпечення успішної діяльності підприємств на міжнародному ринку.

Серед країн, що активно використовують інформаційну підтримку для підтримки своїх підприємств на зовнішньому ринку, можна виділити США, Японію, Німеччину, Китай та Індію. У США, наприклад, існує національна система збору та аналізу інформації про зовнішній ринок - U.S. Commercial

Service, яка надає підприємствам доступ до інформації про ринки, потенційних партнерів, тенденції розвитку, законодавство та інше.

Статистичні данні за останні 5 років підтверджують той факт, що інформаційна підтримка є важливим елементом бізнесу і компанії вкладають значні кошти у технології та програмне забезпечення, щоб забезпечити ефективну роботу та підвищити конкурентоспроможність.

Отже, світовий досвід показує, що інформаційна підтримка бізнесу є важливим чинником успіху підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу, який може забезпечити доступ до необхідної інформації для прийняття рішень та підвищення ефективності діяльності в умовах складного бізнес-середовища.

Отже, за результатами проведених досліджень можна виділити наступні шляхи розвитку вітчизняних підприємств, які сприятимуть активізації їх зовнішньоекономічної діяльності: оновлення виробничих фондів; впровадження новітніх технологій виробництва; підвищення рівня конкурентоспроможності продукції та доведення рівня її якості до світових стандартів; підвищення наукомісткої продукції у виробництві та експорті; широке застосування маркетингу та менеджменту у сфері ЗЕД; залучення іноземних інвестицій у виробництво; застосування сучасних форм управління та організації виробництва; підвищення рівня кваліфікації персоналу; створення підприємствами спілок виробників і експортерів; державна підтримка ЗЕД.

Головний напрямок діяльності ІСС Ukraine - міжнародне співробітництво, створення умов для інтеграції українського бізнесу до міжнародної бізнес - спільноти.

Необхідно відзначити, що саме низький рівень конкурентоспроможності продукції перешкоджає повноцінному виходу вітчизняних виробників на зовнішній ринок, окрім того, чимало української продукції витісняється з внутрішнього ринку. Тому важливим аспектом для вироблення ефективної зовнішньоекономічної стратегії підприємств є аналіз

ринків збуту, який передбачає маркетингові дослідження. Повинен проводитися аналіз географії, специфічних особливостей і вимог ринків збуту, можливих змін у величині та характері попиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Власюк О. С. Виклики та загрози фінансової безпеки України на середньострокову перспективу. *Фінанси України*. 2012. № 5. С. 3-13.
2. Диба О. М. Інноваційний розвиток підприємств в умовах глобалізації. *Стратегія економічного розвитку України*. 2018. № 42. С. 111-118.
3. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства. К. : Центр учбової літератури, 2012. 382 с.
4. Кірієнко О. М. Вплив глобальних світових тенденцій на розвиток економіки України. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. 2013. № 6. С. 39-43.
5. Міжнародні стратегії економічного розвитку / за ред. Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський, О. В. Захарченко. К. : Аварио, 2011. 256 с.
6. Міжнародна торгівля / Ю. Г. Козак та ін. К. : Центр учбової літератури, 2015. 272 с.
7. Міжнародна інформація: терміни і коментарі. Навчальний посібник / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Кучмій О.П., Фролова О.М. – Вид. 2-ге, доповн. та переробл. – К.: Центр вільної преси, 2016. – 518 с.
8. Трифонова О. В., Швець В. Я. Основи зовнішньоекономічної діяльності. К. : Професіонал, 2015. 152 с.
9. Васюренко В. О. Фінансове регулювання ЗЕД підприємств: теоретичне узагальнення та прикладний аналіз: монографія. Харків : ХНЕУ, 2012. 100 с.
10. Чепінога В.Г. Основи економічної теорії. К. : Ліра-К, 2017. 240 с.
11. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII / Верховна URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

12. Рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
13. Про внесення зміни до Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті : Постанова НБУ від 18 червня 2019 р. № 78 / Національний Банк України.
14. Зовнішньоторговельний баланс України у 2019 році: експрес-випуск / Державна служба статистики України.
15. Статистична інформація. Державна служба статистики України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
16. Зовнішня торгівля України товарами у 2019 році: експрес-випуск / Державна служба статистики України.
17. Леоненко П. М., Черепніна О. І. Зовнішньоекономічна діяльність України: сучасні тенденції. Актуальні проблеми економіки. 2005. № 2. С. 75-84.
18. Манаєнко І. М., Просяник І. В. Особливості зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств в умовах євроінтеграції. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018.
19. Беглов О. В., Пантелеев В. П. Проблеми забезпечення конкурентоспроможності підприємств України в умовах глобалізації. Стратегічні пріоритети розвитку економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі : збірник тез доповідей міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 23 січня 2020 р. Полтава, 2020. С. 8-10.
20. Касич А. О., Бабич Ю. А. Зовнішній аспект аналізу експортного потенціалу металургійних підприємств України. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 3. С. 27-31.
21. Череп О. Г. Конкурентоспроможність продукції підприємств машинобудування в період євроінтеграції України в Європейський Союз. Вісник Приазовського державного технічного університету. 2016. № 31. С. 46-53.

22. Онищенко В. П. Сучасні організаційні форми та моделі міжнародного бізнесу. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2015. № 3. С. 20-31.

23. Федулова Л. І., Корнєєва Т. М. Державна політика розбудови економіки знань: особливості реалізації антикризової стратегії Фінанси України. 2009. № 10. С. 3-17.

24. Статистичний щорічник України / За ред. І. Є. Вернера Державна служба статистики України. К. : Центр учбової літератури, 2012. 382 с.

25. Статистика зовнішнього сектору. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/>

26. Економічна правда. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/28/684801/>

27. Підтримка бізнесу в умовах війни. Дія.Бізнес. Головна сторінка. URL: <https://business.diiia.gov.ua/wartime>

28. Економічна правда. Бізнес під час війни: скільки підприємців почали працювати «на закордон». URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/09/27/691914/>

29. Економічна правда. Релокація бізнесу: скільки підприємств уже поновили роботу. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/08/17/690505/>

30. Мацієвський Ю. В. Внутрішній конфлікт чи прихована агресія: академічна дискусія і експертні оцінки війни на Донбасі. Політичне життя. 2019. № 2. С. 55–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2019_2_12

31. Кучер Л. Воєнний конфлікт на Сході України: економічний аспект. Сучасна війна: гуманітарний аспект: тези доповідей, 31 травня – 1 червня 2018 р. Харків : Харківський національний університет повітряних сил ім. І. Кожедуба, 2018. С. 149–153. Мацієвський Ю. В. Внутрішні

32. Хаєцька О.П. Аналіз динаміки ВВП України та інших країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/60.pdf

33. Лібанова Е.М., Горбулін В.П., Пирожков С.І. та ін. Політика інтеграції ук\$ раїнського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі : нац. доп. ; [за ред. Е.М. Лібанової]. – К. : НАН України, 2015. – 363 с.

34. Бабенко В.О. Проблемні аспекти інноваційної діяльності України на світовому ринку сільськогосподарської продукції / В.О. Бабенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – № 6. – С. 26-29.

ДОДАТКИ

Додаток А. Динаміка експорту товарів за широкими економічними категоріями (відповідно до КПБб) (За даними статистики наданими Національним банком України)

Категорії	2018	2019	2020	2021	2022
УСЬОГО, млн дол. США*	42 598	45 415	44 869	62 832	40 739
Засоби виробництва	1 245	1 325	1 298	1 442	890
Товари проміжного споживання	36 244	38 783	38 303	54 819	34 600
Споживчі товари	4 950	5 097	5 175	6 361	5 226
Інші категорії товарів	159	210	93	210	23
Структура, %					
УСЬОГО	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Засоби виробництва	2,9	2,9	2,9	2,3	2,2
Товари проміжного споживання	85,1	85,4	85,4	87,2	84,9
Споживчі товари	11,6	11,2	11,5	10,1	12,8
Інші категорії товарів	0,4	0,5	0,2	0,3	0,1
У % до попереднього року					
УСЬОГО	109,4	106,6	98,8	140,0	64,8
Засоби виробництва	108,1	106,4	98,0	111,1	61,7
Товари проміжного споживання	109,7	107,0	98,8	143,1	63,1
Споживчі товари	108,2	103,0	101,5	122,9	82,2
*Дані Державної служби статистики України					
<i>Примітки:</i>					
1. З 2014 року дані подаються без урахування тимчасово окупованої Російською Федерацією території України.					
2. Починаючи з 01.01.2017 дані перераховані з врахуванням змін, внесених до УКТЗЕД у зв'язку з переходом до Гармонізованої системи опису та кодування товарів 2017 року та нової редакції Класифікації за широкими економічними категоріями (Вид.5)					

Додаток Б. Динаміка імпорту товарів за широкими економічними категоріями (відповідно до КПБб) (За даними статистики наданими Національним банком України)

Категорії	2018	2019	2020	2021	2022
УСЬОГО, млн дол. США*	53 924	57 646	51 428	69 202	52 856
Засоби виробництва	9 897	11 134	10 412	13 408	9 220
Товари проміжного споживання	30 885	30 983	25 337	36 788	25 730
Споживчі товари	12 599	15 028	15 457	18 714	15 507
Інші категорії товарів	543	501	222	292	2 399
Структура, %					
УСЬОГО	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Засоби виробництва	18,4	19,3	20,2	19,4	17,4
Товари проміжного споживання	57,3	53,7	49,3	53,2	48,7
Споживчі товари	23,4	26,1	30,1	27,0	29,3
Інші категорії товарів	1,0	0,9	0,4	0,4	4,5
Темпи зростання до попереднього року, %					
УСЬОГО	115,7	106,9	89,2	134,6	76,4
Засоби виробництва	111,1	112,5	93,5	128,8	68,8
Товари проміжного споживання	115,1	100,3	81,8	145,2	69,9
Споживчі товари	118,5	119,3	102,9	121,1	82,9
*Дані Державної служби статистики України					
Примітки:					
1. З 2014 року дані подаються без урахування тимчасово окупованої Російською Федерацією території України.					
2. Починаючи з 01.01.2017 дані перераховані з врахуванням змін, внесених до УКТЗЕД у зв'язку з переходом до Гармонізованої системи опису та кодування товарів 2017 року та нової редакції					
Класифікації за широкими економічними категоріями (Вид.5)					

Додаток В. Динаміка експорту товарів за країнами ЄС*(За даними статистики наданими Національним банком України)

№	Країни	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
1	Республіка Польща	2 465	2 539	2 518	4 378	5 985	121,0	103,0	99,2	173,9	136,7
2	Румунія	653	682	787	1204	3639	111,0	104,5	115,4	153,0	302,2
3	Федеративна Республіка Німеччина	1 526	1 769	1 497	2 278	1 786	139,9	115,9	84,6	152,2	78,4
4	Італійська Республіка	2 495	2 286	1 856	3 340	1 581	107,2	91,6	81,2	180,0	47,3
5	Королівство Іспанія	1 361	1 490	1 241	1 659	1 563	109,5	109,5	83,3	133,6	94,2
6	Королівство Нідерландів	1 434	1 713	1 619	2 116	1 448	93,0	119,5	94,5	130,7	68,4
7	Словацька Республіка	713	552	355	924	1434	128,8	77,3	64,3	260,5	155,2
8	Республіка Болгарія	511	468	496	807	1417	119,2	91,5	106,1	162,7	175,5
9	Угорщина	729	752	490	608	1359	132,5	103,2	65,2	124,1	223,5
10	Чеська Республіка	642	667	607	1104	1036	121,1	104,0	90,9	182,0	93,8
11	Австрійська Республіка	470	514	519	869	763	102,1	109,5	100,9	167,6	87,8
12	Литовська Республіка	330	395	420	544	637	91,9	119,9	106,2	129,6	117,0
13	Французька Республіка	490	549	538	846	560	130,6	112,0	97,9	157,3	66,2
14	Королівство Бельгія	570	650	526	614	442	134,2	114,0	80,9	116,7	72,1
15	Латвійська Республіка	283	280	222	271	278	140,2	99,2	79,3	122,0	102,5
16	Грецька Республіка	279	273	178	209	182	143,6	97,7	65,0	118,0	86,8
17	Португальська Республіка	225	281	232	331	133	95,9	124,8	82,5	143,1	40,1
18	Королівство Данія	129	142	95	125	107	146,6	110,5	66,9	131,2	85,8
19	Республіка Естонія	123	110	89	146	103	114,3	89,8	80,5	164,2	70,5
20	Республіка Хорватія	35	36	28	43	72	145,4	105,0	77,4	152,8	167,0
21	Королівство Швеція	59	59	63	89	67	94,3	100,3	105,5	142,3	74,6
22	Республіка Фінляндія	50	43	52	105	59	119,8	85,6	121,0	201,6	55,9
23	Республіка Словенія	33	38	40	75	58	118,0	116,8	103,2	189,3	77,6
24	Республіка Кіпр	40	43	31	47	54	50,6	106,8	71,5	153,7	115,3
25	Ірландія	77	152	94	97	44	140,3	198,3	61,7	103,2	45,5
26	Республіка Мальта	49	29	8	26	10	110,6	59,8	27,9	324,1	36,8
27	Велике Герцогство Люксембург	7	20	17	16	9	100,0	276,1	86,6	90,2	58,3

Примітки:

З 2014 року дані подаються без урахування тимчасово окупованої Російською Федерацією території України.

**Додаток Д. Питома вага країн-основних торговельних партнерів
України в загальному обсязі товарообороту за 2022 рік* (За даними
статистики наданими Національним банком України)**

№	Країни(Млн дол. США)	Товарооборот	Частка в загальному обсязі товарообороту, %	Експорт	Імпорт	Сальдо
	УСЬОГО	93 630	100,0	40 762	52 868	-12107
1	Республіка Польща	11 216	12,0	5 985	5 230	755
2	Китайська Народна Республіка	10 707	11,4	2 453	8 253	-5800
3	Турецька Республіка	6 220	6,6	2 901	3 319	-418
4	Федеративна Республіка Німеччина	6 092	6,5	1 786	4 305	-2519
5	Румунія	5 052	5,4	3 639	1 413	2225
6	Республіка Болгарія	3 420	3,7	1 417	2 003	-586
7	Італійська Республіка	3 259	3,5	1 581	1 678	-97
8	Сполучені Штати Америки	3 002	3,2	856	2 146	-1290
9	Республіка Індія	2 564	2,7	889	1 675	-786
10	Королівство Нідерландів	2 504	2,7	1 448	1 056	391
11	Чеська Республіка	2 450	2,6	1 036	1 414	-378
12	Словацька Республіка	2 400	2,6	1 434	966	468
13	Королівство Іспанія	2 252	2,4	1 563	690	873
14	Угорщина	2 099	2,2	1 359	740	619
15	Литовська Республіка	1 952	2,1	637	1 315	-678
16	Російська Федерація	1 879	2,0	339	1 540	-1201
17	Французька Республіка	1 768	1,9	560	1 208	-649
18	Республіка Білорусь	1 542	1,6	184	1 358	-1175
19	Австрійська Республіка	1 220	1,3	763	456	307
20	Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	1 117	1,2	363	754	-390

Примітка:

З 2014 року дані подаються без урахування тимчасово окупованої Російською Федерацією території України.